

Werktafel 4, Internationalisering

11 februari, Prinsenkwartier, Delft

Tafelgasten: Michelle Provoost (directeur INTI), Stephan Petermann (architect onderzoeker OMA), Matthias Lehner (BNA International), Floor van Spaendonck (Het Nieuwe Instituut), Martijn van der Mark (Stimuleringsfonds Creatieve Industrie)

Internationalisering is waardevol in twee richtingen. Voor de Nederlandse architectuur en het ruimtelijk ontwerp is een gastvrij klimaat van groot belang. Als ons land aantrekkelijk is voor nieuw en gevestigd buitenlands talent, zullen goede ontwerpers blijven komen. Dit zorgt voor een levendige uitwisseling van kennis en ideeën waarvan de ontwikkeling van architectuur en ruimtelijk ontwerp in Nederland kan profiteren. Een praktijk van internationaal aansprekende projecten zal bovendien interesse wekken voor innovatie, een cross-sectorale aanpak en cocreatie. Het is belangrijk dat Nederland hierin functioneert als proeftuin en als showcase voor het buitenland.

'Het gaat over internationalisering tot in de haarvaten van de Nederlandse cultuur, het onderwijs en het bedrijfsleven. Daarbij draait het niet eens zo zeer om de directe financiële opbrengst als wel om de inhoudelijke opbrengst.' Michelle Provoost

Andersom is het belangrijk dat Nederlandse ontwerpers internationaal verder voet aan de grond krijgen zodat zij meer opdrachten in het buitenland kunnen verwerven. De overheid kan ondersteuning bieden met stimulerende maatregelen maar daarnaast kunnen ook andere partijen een belangrijke rol spelen, zoals grote culturele instellingen. Bovendien kan het diplomatieke netwerk van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, ambassades en cultureel attachés heel effectief zijn voor het leggen en onderhouden van relaties in het buitenland. Verder zijn het succesvolle grote bureaus zoals OMA, Mecanoo en MVRDV die als ambassadeur kunnen fungeren en de weg kunnen banen voor kleinere bureaus. En tot slot spelen ook internationale organisaties en samenwerkingsverbanden, zoals ISOCARP en Architects of Europe een rol.

De deelnemers aan deze werktafel constateren dat ze graag beter in beeld zouden hebben welke partijen in het buitenland actief zijn en met wie zij samenwerken. Dit maakt het mogelijk om elkaar te versterken, en gezamenlijk te werken aan een rijk Nederlands aanbod in het buitenland. Een gemeenschappelijke noemer kan daarbij heel handig zijn om de Nederlandse cultuur van ontwerpen, ontwikkelen en bouwen te kunnen 'branden'. Daarbij valt te denken aan termen als Dutch Approach of Dutch Dialogues. Een integrale manier van denken, ontwerpen en tot stand brengen is typisch voor de Nederlandse aanpak. Als belangrijkste exportproducten worden gezien: iconische ontwerpen, ontwerp onderzoek ofwel Research by Design en participatieplanning.

Daarbij is het belangrijk om alert te blijven op de vraag in hoeverre deze benaderingen te vertalen zijn naar buitenlandse situaties waar zaken bestuurlijk en politiek heel anders zijn georganiseerd. Ook is kritische zelfreflectie belangrijk. Dat particulier opdrachtgeverschap in Nederland nieuw en baanbrekend is, staat in sterk contrast met vele buitenlanden waar dit juist usance is. Het belang van lokale partners, 'a man on the ground' mag in dat kader niet worden onderschat. Zij kennen de situatie en zijn in staat om relaties te leggen en communicatie te vergemakkelijken.

'In veel markten, zoals in Turkije, zijn opdrachtgevers vaak niet geïnteresseerd in al die samenwerkingstrajecten. Die zoeken juist full service en willen ontzorgd worden.' Mathias Lehner

Programmatische samenwerking in internationaal verband voedt zowel de nationale als de internationale ontwikkelingen op het gebied van architectuur en ruimtelijk ontwerp. INTI, een van de voorbeeldprojecten voor deze werktafel, werkt onder meer in China, Zuid-Afrika en Cuba samen met lokale partijen. Dit kan waardevolle kennis genereren voor alle betrokken partijen en bijdragen aan de internationale ontwikkeling van architectuur en ruimtelijk ontwerp waarbinnen Nederland zich positioneert.

Veel programma's en instellingen op het gebied van internationalisering van architectuur en ruimtelijk ontwerp of de creatieve industrie in bredere zin, worden telkens opnieuw opgericht en opgeheven. Daarmee gaat elke keer weer veel kennis en expertise verloren. Het is belangrijk om te beschikken over een goedwerkende databank en manieren om kennis en ervaringen met het werken in verschillende landen uit te wisselen. Ook is betere coördinatie nodig voor de activiteiten in het buitenland om optimaal

in te kunnen spelen op lokale omstandigheden en kansen. Daar ligt mogelijk een taak voor Het Nieuwe Instituut en het Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie.